

Dostál, Bořivoj

Protoúnětické a únětické nálezy z Chrlic

Sborník prací Filozofické fakulty brněnské univerzity. E, Řada archeologicko-klasická. 1965, vol. 14, iss. E10, pp. 351-352

Stable URL (handle): <https://hdl.handle.net/11222.digilib/109423>

Access Date: 18. 02. 2024

Version: 20220831

Terms of use: Digital Library of the Faculty of Arts, Masaryk University provides access to digitized documents strictly for personal use, unless otherwise specified.

Находки культуры колоколовидных кубков в д. Хрлице. Из погребений со скорченными костями раскопанных в 1929 и 1958 гг. на северной окраине деревни (рис. 3), происходит поздняя керамика культуры колоколовидных кубков (рис. 4: 1—8, таб. VI: 1—5). Вероятно находится там более обширный могильник.

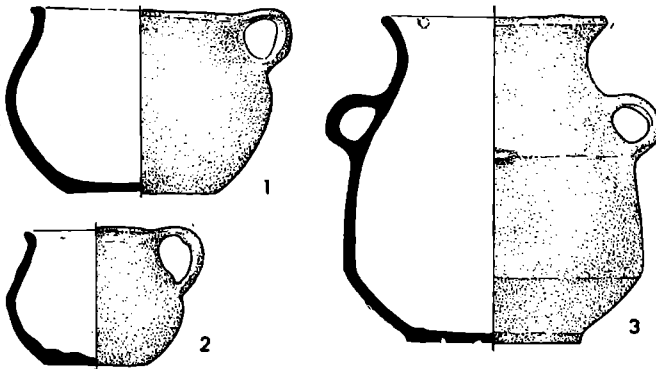
Die Funde der Glockenbecherkultur aus Chrlice. Aus den Hockergräbern, die in den Jahren 1929 und 1958 zerstört wurden, stammt späte Keramik der Glockenbecherkultur (Abb. 4). Es handelt sich dort wahrscheinlich um ein mehr ausgedehntes Gräberfeld.

Protoúnětické a únětické nálezy z Chrlic

V Chrlicích (okr. Brno-venkov) byla zjištěna časněúnětická pohřebiště na dvou místech: v trati „Les“ a dále v inundačním terénu řeky Svratky u čistící stanice. O prvním nalezišti známém již od roku 1902, podává zprávu I. L. Červinka¹ a nálezy podrobně popisuje J. Ondráček.² Druhé naleziště bylo objeveno teprve v roce 1953 při stavbě čistící stanice; nálezy tam byly pod mocnými náplavami v hloubce až dvou metrů pod dnešním povrchem. Zjišťovací výzkum tam prováděl a zprávu o něm publikoval Č. Staňa.³

Ve školní sbírce ZDŠ v Chrlicích jsou dvě protoúnětické nádoby (1, 2), které v dosud publikovaných pracích nebyly podchyceny.

1. Široký hrnek s ovaleným a rozšířeným okrajem, s hrdlem splývajícím s kulovitým tělem, s mírně klenutým dnem. Páskové ucho vybíhá poněkud nad okraj. Povrch vyleštěný, šedohnědý až černý, vnitřek šedohnědý. Úplný. V 10,1 cm; po 11,4 cm; pv 14,2 cm; pd 8 cm; obr. 5: 1, tab. VI: 6.

Obr. 5. Chrlice (o. Brno-venkov). 1, 2 — protoúnětické hrnky, patrně z trati „Les“; 3 — únětická amforka ze sídliště pod slévárnou. (Kresba: B. Dostál — A. Šik.)

2. Hrněk se slabě nálevkovitě vyhnutým okrajem, s téměř dvoukónickým tělem a s rovným dnem. Páskové ucho vystupuje mírně nad okraj. Povrch černý, vnitřek šedý, vyhlazený. Úplný. V 7,3 cm; po 7,4 cm; pv 9,4 cm; pd 5,4 cm; obr. 5: 2; tab. VI: 7.

Popsané nálezy pocházejí patrně z lokality „Les“, kde se hroby porušovaly po několik desetiletí při různých pracích a odkud uvedené předměty získal příležitostně místní sběratel, řídící učitel J. Broskva. Původ těchto nálezu z druhé lokality je vyloučen, neboť tam se hroby nacházely příliš hluboko, než aby se na ně při běžných zemědělských pracích přišlo.

Tyto téměř kulovité hrnky bez hran a lomů jsou sice v protoúnětické kultuře méně časté než obvyklé hrnky s tupou hranou mezi hrdlem a břichem a s tupějším či ostřejším lomem na břiše (hruškovitých i nižších tvarů), přesto však lze pro ně najít řadu analogií na moravských lokalitách (Bedřichovice, Blučina, Marefy aj.).⁴

Únětické nálezy ze sídliště pod slévárnou jižně od Chrlic zaznamenal již I. L. Červinka s poznámkou, že nálezy jsou uloženy v místní škole⁵ a po něm K. Tihelka.⁶ Tyto zprávy se zřejmě vztahují na amforku (1), uloženou rovněž ve školní sbírce ZDŠ v Chrlicích.

1. Amforka s přehnutým okrajem, kónickým hrdlem, s téměř válcovitým tělem výrazně odděleným od hrdla a spodku, s odsazeným, slabě klenutým dnem. Při spodní části hrdla jsou dvě ucha a na obvodu mezi nimi dva pupíky. Povrch je z poloviny světlehnědý, z poloviny černý, vyhlazený. Prasklá, okraj doplněn. V 17,6 cm; po 10 cm; pv 15,6 cm; pd 9,2 cm; obr. 5: 3; tab. VI: 8

K. Tihelka řadí tyto amforky mezi únětickou keramiku aniž se blíže vyjadřuje k jejich datování.⁷ Poměrně protáhlý tvar by na jedné straně ukazoval, že jde o formy časně, na druhé straně ostré lomy svědčí spíš pro zařazení do vyspělé vývojové fáze únětické kultury. Některé z moravských únětických amfor mají více splyvavé tvary. Nejblíže analogie k popsané amforce z Chrlic pocházejí z hrobu ze Šlapanic (trať Široké pole, pozemek A. Daňka, výkop A. Dvořáčka z r. 1934) a ze sídliště na Člupech v Marefích.⁸

Bořivoj Dostál

¹ I. L. Červinka, Pokolení skrčkův s kulturou únětickou na Moravě, Brno 1938.

² J. Ondráček, Osídlení Moravy lidem protoúnětické kultury, Brno 1956, nepubl. diplom. práce, díl II, 36—37, díl III tab. XIV: 4—8.

³ Č. Staňa, Časněúnětické hroby a sídliště v Chrlicích u Brna, AR 9 (1957), 162—167, obr. 83—88.

⁴ J. Ondráček, op. cit. 66.

⁵ I. L. Červinka, op. cit. 68.

⁶ K. Tihelka, Únětická kultura v bývalé zemi Moravskoslezské, Brno 1939, nepubl. dis., 223 (nálezy ve škole v Chrlicích nezjistil); též, Moravská únětická pohřebiště, PA 44 (1953), 314.

⁷ K. Tihelka, Únětická kultura . . . , 89—90.

⁸ K. Tihelka, Únětická kultura . . . 320, tab. XX: 6; 262, tab. XXXIX: 1.

Раннеунетицкие и унетицкие находки из д. Хрлице. В школьной коллекции в Хрлице находятся два раннеунетицкие шаровидные горшки с ушками (рис. 5: 1, 2, таб. VI: 6, 7) из погребений раскопанных в участке Лес и унетицкая амфора с двумя ушками (рис. 5: 3, таб. VI: 8) из селища находящегося на юг от деревни.

Funde der Voraunjetzler und Aunjetzler Kultur in Chrlice. In der Schulsammlung in Chrlice befinden sich zwei voraunjetzler Tassen (Abb. 5: 1, 2; Taf. VI: 6, 7) aus den Gräbern in der Flur „Les“ und eine aunjetzler doppelhenkliche Amphore (Abb. 5: 3, Taf. X: 8) aus der prähistorischen Siedlung südlich der Gemeinde.

Bohatý hrob únětické kultury z Křepic

Východně obce Křepice na Hustopečsku (okr. Břeclav) se rozkládá patrně velké únětické pohřebiště i s příslušným sídlištěm. Již roku 1926 byl zde v cihelně (obr. 6, č. 1) vykopán hrob se skrčenými kostrami a únětickými milodary.¹ Roku 1962—63 se opodál objevily další významné nálezy: pracovník katedry prehistorie filosofické fakulty University J. E. Purkyně v Brně Otto Strouhal zde (obr. 6, č. 2) zachránil obsah dvou jam s bohatým únětickým keramickým materiálem a kamenným sekeromlatem, dále získal několik drobných únětických bronzů ze zničeného hrobu z trati „Velké pole“ (lidově zvané „Palegros“) — obr. 6, č. 3 —, a posléze křepický kronikář Ferdinand Böhm zachránil v trati „Přední díly“ (lidově též „Na dílech“, či „Díly nad loučky“) severovýchodně obce (obr. 6, č. 4) obsah bohatého únětického hrobu (tab. V), který dále podrobně